

70 LET CESTE V LOGARSKO DOLINO

KOMU SPOMENIK V SOLČAVI?

FRANC JEŽOVNIK

Savinjske novice so v prvi polovici leta objavile sestavek »100 let ceste v Solčavo in 70 let v Logarsko dolino«. V njem je prikazana zgodovina izgradnje cest v tem predelu. Med drugim je navedeno, da so se 20. maja 1922 pripeljali v Logarsko dolino prvi trije avtomobili. V prvem avtomobilu se je pripeljal **Peter Majdič**, veletrgovec iz Celja. V sestavku ni navedeno, kdo je bil v drugem in tretjem avtomobilu. Po pričevanju hčerke Frana Robleka sta se v drugem avtomobilu pripeljala **Fran Kocbek** in **Fran Roblek**.

V Savinjskih novicah je bilo objavljeno tudi poročilo, da sta 27. junija 1992 TD Solčava in podjetje EPSI Nazarje organizirala zanimivo prireditev ob 70-letnici. V Mozirju so se zbrali lastniki starejših avtomobilov in krenili proti Logarski. V Logarski dolini je bila zaključna prireditev.

Zanimivo je, da v nobenem sestavku ni omenjeno SPD. Toda Savinjska podružnica SPD ima nedvoumne zasluge za izgradnjo ceste v Logarsko dolino.

DELEŽ SPD PRI GRADNJI

Omenjena sta samo Franc Kocbek in **dr. Frischauf**: »Franja Kocbeka in dr. Frischaufa je solčavska občina zaradi njunih zaslug imenovala za častna občana. Njima in drugim pravim pionirjem napredka v Solčavi, Logarski dolini in v Savinjskih gorah postavimo vsaj skromen spomenik. To bi bila vsaj majhna oddolžitve ob tej obletnici.«

Ta predlog posredno pove, da je imel Kocbek zasluge za cesto.

Vrnimo se k SP SPD!

Če listamo po »Savinjskih Alpah«, ki jih je uredil Fran Kocbek, najdemo podatke, da si je leta 1921 Žalski odsek SP SPD postavil za nalogo, da s pomočjo prostovoljnih darov, državne podpore in s sodelovanjem domačinov izboljša cesto iz Solčave v Logarsko dolino, in sicer tako, »da se bodo lahko vozili vozovi in avti«. Navedeno je, da je bila otvoritev 20. maja 1922. Prav tako je navedeno, da sta k izgradnji veliko prispevala **Logar** in **Plesnik**.

V »Savinjskih Alpah« je navedeno, da sta bila v prvem avtomobilu Kocbek in Roblek, kar pa ne drži. Tudi Plesnik navaja, da se je prvi pripeljal v Logarsko dolino Majdič.

Fran Roblek je bil načelnik sekcije Savinjske podružnice SPD v Žalcu, znan rodoljub, v letih med 1907 in 1911 je bil poslanec v dunajskem

parlamentu, žalski župan, načelnik Savinjske posojilnice itd. Med drugim je bila njegova zasluga, da je Savinjska posojilnica Žalec 12. aprila 1922 prispevala za cesto v Logarsko dolino 1000 kron, leta 1923 500 kron in leta 1924 400 kron. Dela, ki jih je vodil Fran Roblek, so bila končana leta 1925. Uresničen je bil sklep iz leta 1921, da Žalski odsek SP SPD zgradi cesto v Logarsko dolino; zgradil jo je v štirih letih, tako da je lahko pripeljal prvi avto v dolino že leta 1922.

Prvi avtobus je pripeljal v dolino leta 1926 in, recimo, leta 1934 je bila dvakrat dnevna povezava s Celjem in enkrat dnevna z Ljubljano.

ZASLUŽNI MOŽJE

Res je, da v sestavkih ob 70-letnici ceste ni omenjena SP SPD. Vendar ne smemo biti

Znanstveno-alpinistična odprava v Himalajo

V zadnjem tednu septembra se je v Nepal odpravila znanstveno-alpinistična odprava, ki jo organizira center športne medicine iz Trziča pod pokroviteljstvom Občine Trzič. Kot je znano, se je dr. Borut Špacial z dvema sodelavcema s svojim znanstvenim programom priključil leta 1990 odpravi na Everest, ki jo je organiziralo SPD Trst. Izsledki takratne raziskave so bili objavljeni v publikacijah ter na državnih in mednarodnih kongresih. Dr. Špacial nam je povedal, da je program letošnje odprave sprejel tudi CNR (Comitato nazionale per le ricerche) in bo izveden v sodelovanju z raziskovalci iz tržaške Univerze.

V Nepalu bodo testirali vse člane znanstveno-alpinistične odprave. Predvsem bodo preučevali telesne spremembe pri zmanjšani razpoložljivosti kisika. Veliko pozornosti bo posvečeno študiju vpliva pomanjkanja kisika, višine, mraza, napora itd. na obrambne sisteme in na znižanje odpornosti do nekaterih vnetnih bolezni.

Drugo področje raziskave bo posvečeno testiranju nekaterih zdravil (novih in nekaterih že preizkušenih), ki lahko preprečijo višinsko bolezen. Dr. Špacial nam je povedal, da je še vedno najboljše prilagajanje na višino postopno z aklimatizacijo, vendar se posebno pri trekingih

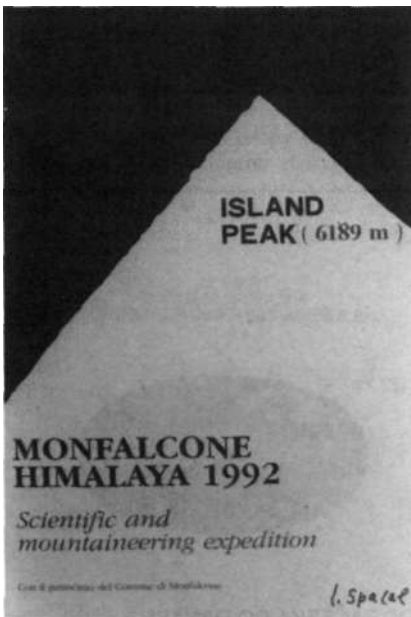
krivični. 10. junija 1922 je bil v Savinjskih novicah objavljen sestavek »Komu spomenik v Solčavi?«. Tu je navedena izgradnja ceste v Solčavo, ki so jo gradili leta 1894, in je zapisano: »Univerzitetni profesor v Gradcu dr. Johannes Frischauf in nadučitelj Fran Kocbek sta bila prvoboritelja za cesto v Solčavo, naprej v Logarsko dolino in še čez Vrh v Železno Kaplo. Obenem sta za SPD gradila v Savinjskih Alpah gorske poti in koče ter jih ohranila narodu...« Mogoče je prav, da ponovimo predlog »Komu spomenik v Solčavi« tudi v **PV**.

Valentin Vider med zaslužnimi možmi, ki jim je uspelo povezati Solčavo z Logarsko dolino in sploh Savinjske Alpe s Savinjsko dolino in svetom, omenja:

Franca Štifterja (1846-1913), jezikoslovca, slovstvenega pisca in turističnega propagatorja. Prvi je zapisal ime Solčava. Bil je oče turizma v Zgornji Savinjski dolini. Lepote doline je propagiral že kot dijak v Gradcu, za Savinjske Alpe je trajno pridobil Johannesa Frischaufa.

Pomemben pospeševalec razvoja Solčavskega

zgodji, da udeleženci nimajo veliko časa za dobro aklimatizacijo. Na članih letošnje odprave bodo zato opravljeni testi in vsakodnevne valutacije, če se z določenimi zdravili organizem lažje prilagaja višini. Vsi člani odprave so bili pred odhodom testirani in njihove specifične vrednosti, ki jih imajo shranjene doma, bodo kasneje primerjali s podatki z visi-

je bil **Janez Piskernik**, po domače Plesnik v Logarski dolini in oskrbnik Piskernikove koče. Veliko zaslug ima za cesto v Logarski dolini.

Kristijan Germel je bil prvi poštar v Solčavi in blagajnik pri gradnji koče na Okrešlju.

Vneti sodelavci za razvoj planinstva, turizma in splošnega napredka Solčave so bili iz znane Herletove družine: **Anton Herle**, gostilničar, **Vladimir Herle**, profesor v Kranju, in **Franci Herle**, študent, ki je kot partizan padel v Ziljski dolini.

CESTA PROTI KOROŠKI

Valentin Vider ne omenja župnika **Šmida** iz Solčave, vendar ne moremo mimo njega. **Prof. Orožen** v zgodovini SP SPD navaja, da je bil v okviru Savinjske podružnice SPD ustanovljen v Solčavi poseben odbor z župnikom Šmidom na čelu, ki je imel za nalogo, da pospeši izgradnjo ceste v Logarsko dolino. Dosegel je to, da je deželni odbor leta 1896 poslal na teren višjega inženirja, da je pregledal, kako bi dela začeli, vendar jih niso.

ne nad 4000 metrov. Vsak član odprave bo namreč na sebi nosil poseben aparat celih 24 ur.

Namen odprave, ki je bila poimenovana »*Monfalcone - Himalaya 1992 - Scientific and mountaineering expedition*«, pravi Špacal, je seveda poglobitev prvih raziskav iz leta 1990. Predmet študija ne bodo več vrhunski alpinisti, kot so bili tisti, ki so sodelovali pri ekspediciji Alpe-Adria, temveč planinci in trekingaši, ki se podajajo v visokogorja. Teh je v Nepalu čez 300000 na sezono in so najbolj izpostavljeni višinski bolezni.

Odprava bo imela tudi svoj alpinistični program, ki predvideva vzpon na 6189 metrov visoki Island Peak, na katerega bi se moralo povzpeti pet alpinistov. Poleg tega bo na programu tudi trekking do baznega tabora pod Everestom in ogled jezer Gokio, ki se razprostirajo na območju med osemtisočakoma Makalu in Čo Oju.

V odpravi bo sodelovalo 16 italijanskih in slovenskih raziskovalcev, alpinistov in trekingašev iz goriške (CAI Tržič in SPDG) in tržaške pokrajine pod pokroviteljstvom občine Tržič. Poleg dr. Špacala se bosta odprave udeležila tudi slovenska zdravnik **Rafko Dolhar** in **Danijel terjal**. Povedati velja tudi, da je simbol odprave Island Peak in Monfalcone Himalaya 1992 narisal slovenski tržaški umetnik **Lojze Spacal**.

Marko Jarc

Omenimo še, da je Solčava leta 1897 dobila pošto in da je bil leta 1912 na terenu komisijiški ogled, kako naj bi potekala cesta proti Koroški. Korošci so bili za cesto prek Pastirkovega sedla neposredno v Kaplo, Savinjčani pa so želeli, da bi cesto gradili prek Pavličevega sedla in bi se v Beli združila s cesto Jezerski vrh-Železna Kapla. Ob teh jubilejih in pred 100-letnico SPD verjetno

vsi planinci lahko podpremo predlog iz prispevka »Komu spomenik v Solčavi?«: »Vsaj ob 100-letnici velikih dogodkov je čas, da se jih spomnimo s hvaležnostjo in v Solčavi postavimo ne bahav, pač pa trajen spomin nanje. Tudi sedanji rod naj živi ob njihovem zgledu, spodbujan za nadaljnji napredek. Torej ni vprašanje, komu spomenik v Solčavi, pač pa gre za vprašanje dolžnosti in hvaležnosti.«

PRAZNOVALI SMO OSEMDESETLETNICO GRS

BREZPLAČNO REŠEVANJE V GORAH

PAVLE ŠEGULA

V prvi polovici letošnjega junija smo se z različnimi prireditvami spomnili osemdesetletnice obstoja slovenske Gorske reševalne službe.

Začelo se je na sejmu zaščite in reševanja v Kranju, kjer je GRS na različne načine in v sodelovanju z vrstniki iz Avstrije prikazala svoje delo ter z grafi in diagrami tudi nekaj statističnih podatkov o nesrečah v naših gorah po letu 1945.

Predstavitve GRS za javnost se je v obdobju okrog osrednje proslave preselila v izložbe nekaterih ljubljanskih poslovnih hiš, kjer so si domačini in obiskovalci Ljubljane lahko poblíže ogledali, kaj je GRS, kaj počne in kaj se je dogajalo v gorah, kadar sreča njihovim obiskovalcem ni bila naklonjena.

Visok jubilej GRS je ob nedavnem mednarodnem priznanju samostojne Republike Slovenije kar vabil k izdaji posebne znamke, ki jo je v ta namen zasnoval častni predsednik PZS, arhitekt **Vlasto Kopač**. Prvič smo jo imeli priložnost videti na tiskovni konferenci 12. junija letos.

Tega dne se je v prostorih PZS zbralo nekaj predstavnikov sedme sile, novinarjev, članov komisije za GRS (med njimi kar trije načelniki),

predstavnikov PZS, Sestavljenega PTT podjetja Slovenije in Ministrstva za promet in zveze Slovenije.

Razvil se je umirjen pogovor, v katerem smo sodelovali skoraj vsi udeleženci. Največ časa smo posvetili minulim desetletjem. Ob pripovedi **dr. Mihe Potočnika**, ki se spominja svojih akcij iz let 1924 in 1926 in drugih, smo v duhu obnovili spomin na reševanje v časih, ko je bilo to treba opraviti peš, brez avtomobila in telefona, s pičlimi in pretežno zasebnimi sredstvi, pa do današnjih dni, ko dogajanju dajejo ton najsoodobnejše zveze in prometna sredstva, ko je preventivna in planinskovzgojna dejavnost v Sloveniji del vsakdanjika in ko reševalci že 25 let veliko posegov opravijo s pomočjo helikopterja.

Sploh se je od petdesetih let, ko je tedanji načelnik dr. Miha Potočnik na zboru v Makedoniji zahteval, da naj državna uprava Gorski reševalni službi prizna položaj javne službe, marsikaj spremenilo. Tako je sedaj za njeno financiranje v precejšnji meri poskrbljeno iz proračuna prek Republiške Uprave za zaščito in reševanje.

O vsem tem je veliko napisanega v zbornikih GRS in številnih drugih dokumentih, vendar

